

Stranci moraju imati odobrenje za speleološka istraživanja

U Službenom listu broj 27. od 25. VI 1970. objavljena je ODLUKA O VRSTAMA ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKOG RADA ZA KOJI JE STRANCIMA POTREBNO ODOBRENJE, na osnovu člana 155, stav 2 Zakona o narodnoj obrani.

S obzirom da je već bilo slučajeva da stranci vrše speleološka istraživanja na teritoriju SFRJ, to se ovim putem obavještavaju svi oni koji ubuduće žele imati, na bilo koji način, veze s inozemnim speleolozima u cilju speleoloških istraživanja na području naše zemlje, da su dužni pridržavati se ove ODLUKE, jer u protivnom dolaze u sukob sa zakonom.

Prema toj Odluci »stranci moraju imati odobrenje nadležnog republičkog organa za znanstvenoistraživački rad na teritoriju Jugoslavije« iz raznih oblasti, a između ostalog i za speleološka istraživanja. Nadležni organ za SR Hrvatsku je Republički sekretarijat za znanstveni rad SRH, Zagreb, Amruševa 4, i Republički sekretarijat za narodnu obranu SRH, Zagreb, Opatička 1.

Odlukom je određeno da stranci mogu vršiti speleološka istraživanja »samo u suradnji s jugoslavenskim radnim ili drugim organizacijama, ili državnim organima«. Zahtjev za odobrenje podnose stranci preko jugoslavenske radne ili druge organizacije. U zahtjevu treba naznačiti cilj, vrijeme i mjesto istraživanja, kao i obim suradnje s jugoslavenskim organizacijama. Iz zahtjeva treba biti vidljiv i oblik financiranja istraživanja, kao i mjere za očuvanje tajnosti podataka o narodnoj obrani. Odobrenje se izdaje putem jugoslavenske organizacije.

Kao što je vidljivo, stranci ne smiju sami vršiti speleološka istraživanja u našoj zemlji. Zbog toga se upozoravaju svi speleolozi koji primijete strance da bez pratnje jugoslavenskih speleologa vrše speleološka istraživanja, ili zajedno s njima, a nemaju dozvole nadležnih organa, da o tome odmah obavijeste organe vlasti radi sprečavanja daljnjeg neovlaštenog istraživanja. Nepridržavanje ove Odluke može imati neželjenih posljedica i za pojedince i za speleološku organizaciju, jer se time suprotstavljaju Zakonu o narodnoj obrani SFRJ.

Vladimir Božić, dipl. inž.

TEČAJ ZA SPASAVANJE IZ SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Brebornica, 5. do 12. prosinca 1971.

Komisija za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske organizirala je u selu Brebornici kraj Krnjaka, nedaleko Karlovca, u vremenu od 5. do 12. XII 1971. godine Tečaj o spasavanju iz speleoloških objekata.

Svrha je tečaja bila da se aktivni planinari-speleolozi upoznaju s problemima spasavanja u špiljama, i da na tečaju steknu potrebna znanja kako bi, u slučaju potrebe, mogli aktivno sudjelovati u akcijama spasavanja iz špilja i jama.

Tečaju je prisustvovalo ukupno dvadeset i dva učesnika i to: petnaest tečajaca iz Hrvatske, dva instruktora (jedan iz stanice GSS — Zagreb i jedan iz Jamarske reševalne skupine iz Ljubljane) i kao gosti četiri tečajca iz Beograda.

Svi su tečajci bili smješteni u seoskim kućama sela Brebornice. Predavanja, odnosno, teoretski dio tečaja je bio obavljen u kući seoskog odbornika i u Društvenom domu gdje su održana predavanja uz kolor-dijapozitive. Praktični dio nastave je održan u Jopića špilji, koja je udaljena oko jedan kilometar od sela. Špilja je duga oko 3,5 km i obiluje svim karakteristikama potrebnim za ovakav tečaj — uski prolazi, strme i blatne padine, skokovi (vertikale od 4 do 20 m), podzemni potok i jezera, ledene i kalcitne sige i drugo. Tečajci

su se hranili kod seljaka gdje su i spavali. Posao oko organiziranja tečaja obavio je Speleološki odsjek PD »Dubovac« iz Karlovca.

S obzirom da je ovo bio prvi tečaj takvog sadržaja u Hrvatskoj, i da nije bilo većeg iskustva od ranije, to su za ovaj tečaj bili odabrani instruktori izvan redova planinarske speleologa Hrvatske. Tako je instruktor bio Branko Šeparović, spasavalac iz Stanice GSS Zagreb, i Jože Pirnat, član Jamarske reševalne skupine iz Ljubljane. Zbog specifičnih problema spasavanja iz špilja i jama, pojedina predavanja su održali i članovi speleoloških odsjeka planinarskih društava iz Hrvatske.

Tečaj je otvorio u nedjelju 5. prosinca tajnik KP PSH Juraj Posarić (u odsutnosti predsjednika Vlade Božića). Budući da je tečaj održan na Kordunu, najprije je prof. Vlado Peršin, član SO PD »Dubovac« iz Karlovca, održao predavanje o povijesti Korduna od prvih tragova ljudskog boravka na tom terenu pa do danas, a iza toga je tajnik SO PD »Dubovac« Rudo Starić održao predavanje o speleološkim istraživanjima na području Korduna. Poslije podne su svi tečajci posjetili Jopića špilju, gdje su im ukazane opasnosti koje vrebaju u toj špilji. Na večeri u Društvenom domu Rudo Starić je održao predavanje uz

Foreigners must have the licence for speleological exploration in Yugoslavia

In Službeni list (the official Government publication) No. 27, issued June 25, 1970 an act was published on the kinds of foreign exploration work needing a licence, based on article No. 155, item No. 2 of the National Defence Law.

As there were previous cases of speleological exploration undertaken by foreigners in the territory of Yugoslavia, this act is to be taken into account by those who want to cooperate with foreign speleologists in speleological exploration in Yugoslavia.

According to the act, »foreigners must have a licence issued by an official body of the Republic for scientific research of any kind including the speleological exploration«.

The official body in the Socialist Republic of Croatia is »Republički sekretarijat za naučni rad SRH« (The Republic Secretariat for Scientific Work, Socialist Republic of Croatia) — Amruševa 4, 41000 Zagreb, and Republički sekretarijat za narodnu obranu (the Republic Secretariat of National Defence) — Opatička 1, 41000 Zagreb.

As is further stated in the act, »foreigners may obtain the licence for speleological exploration only with cooperating with Yugoslav enterprises or other organizations, or with Government bodies, and foreigners may obtain this licence through a Yugoslav enterprise or other organization. The aim, time, and place of exploration, as well as the type of cooperation on the Yugoslav side, are to be strictly defined in the request for a licence. The request must specify matters of finance and measures assumed to keep secret all strategic information of national interest. The licence is issued by a Yugoslav organization. As the preceding statements explain, foreign explorers are not allowed to deal with speleological exploration in Yugoslavia alone.

Yugoslav speleologists are required to respect the act as stated, and to address the officials concerned in case of unlicensed exploration.

Violation of the act might cause some undesirable consequences to speleologists in person or to speleological organizations, as it would be in opposition to the National Defence Law of SFRJ.

Translated by Dubravka Holjevac

---

kolor-dijapozitive o dosadašnjim istraživanjima Jopića špilje.

U ponedjeljak 6. prosinca Juraj Posarić je održao predavanje »Analiza speleoloških nesreća i intervencija u Hrvatskoj«. Tijekom diskusije popunjeni su podaci o nesrećama u Hrvatskoj. Nakon toga je Branko Šeparović demonstrirao osnovne zahvate uže tom, potrebne pri spasavanju. Poslije podne su tečajci vježbali rad s užetima i zamkama.

U utorak 7. prosinca Marijan Čepelak je održao predavanje: »O opasnostima u speleologiji«. Poslije toga su svi tečajci vježbali upotrebu Gramingerovog sjedala u Jopića špilji. Uvečer je B. Šeparović održao predavanje uz dijapozitive »O spasavanju unesrećenih u planinama, s posebnim osvrtom na spasavanje iz stijena«.

U srijedu 8. prosinca Slavko Smolec je održao predavanje »O preventivi u speleologiji i prvoj pomoći«. Nakon predavanja su tečajci vježbali pružanje prve pomoći, a poslije podne su boravili u Jopića špilji i vježbali transport unesrećenog u Marinerovom nosilu.

Slijedećeg dana je Vlado Božić govorio o organizaciji spasavanja. Nakon predavanja svi su tečajci u Jopića špilji vježbali pružanje prve pomoći i transport u specijalnim nosilima. Uvečer je Jože Pirnat održao predavanje uz kolor-dijapozitive »O spasavanju iz jama i špilja u Sloveniji.«

U petak 10. prosinca Vlado Božić je upoznao slušaoce s organizacijom službe spasa-

nja u Belgiji i dao prikaz rada II međunarodnog kongresa o spasavanju iz speleoloških objekata, koji je održan u Belgiji od 17. do 21. ruina 1971, a na kojem je V. Božić sudjelovao zajedno s J. Pirnatom. Poslije toga su svi tečajci vježbali spasavanje i transport unesrećenog na površini pomoću priručnih sredstava. Vježba je održana u Jopića špilji.

U subotu 11. prosinca B. Šeparović je upoznao prisutne s problemima spasavanja u planinama i potrebom suradnje speleologa s gorskim spasavateljima. Svi su slušaoći opet boravili u Jopića špilji i vježbali transport unesrećenog iz jame. Navečer je V. Božić održao predavanje uz kolor-dijapozitive o dosadašnjim akcijama spasavanja u kojima je on sudjelovao.

U nedjelju su instruktori organizirali »spasavanje« jednog unesrećenog speleologa iz Jopića špilje. »Unesrećeni« se nalazio oko 300 m od ulaza u špilju, pa su tečajci izveli vježbu kao da se radi o stvarno unesrećenom (traženje unesrećenog, pružanje prve pomoći i transport do sela). Unatoč početničkim greškama i nedovoljnoj uvježbanosti, »spasavanje« je dobro obavljeno. Poslije podne se diskutiralo o radu na tečaju, te je naglašena potreba da se stečena znanja uvježbaju i dalje dopune novitetima.

Nakon oproštajne riječi predsjednika KS PSH Vlade Božića, u nedjelju navečer tečaj je bio završen.

Vladimir Božić

Les spéléologues étrangers doivent avoir un permis en Yougoslavie

Službeni list, (Le journal officiel) No. 27 du 25 juin 1970, a publié l'acte qui exige le permis pour toutes les branches de recherches scientifiques d'après le paragraphe 155 de l'article 2 de la Loi de la Défense nationale.

Vu que les étrangers ont déjà fait des recherches spéléologiques sur le territoire yougoslave, on annonce, au moyen de cet acte, que tous ceux qui veulent coopérer avec les spéléologues étrangers dans des recherches en Yougoslavie sont obligés de despecter l'acte et de ne pas s'opposer à la loi.

D'après cet acte, «les étrangers doivent avoir un permis, délivré par un organisme compétent, pour toute recherche scientifique, la recherche spéléologique incluse. Les organismes compétents en République socialiste de Croatie sont Republički sekretarijat za naučni rad SRH (Secrétariat républicain pour les travaux scientifiques), Amruševa 4 — 41000 Zagreb, et Republički sekretarijat za narodnu obranu (Secrétariat républicain pour la Défense nationale), Opatička 1 — 41000 Zagreb.

Comme il est connu dans l'acte, «des spéléologues étrangers peuvent explorer en Yougoslavie en collaborant uniquement avec des entreprises ou d'autres organisations, ou avec des institutions d'Etat. Par l'intermédiaire d'une entreprise ou d'une autre organisation, les étrangers établissent une demande pour obtenir un permis. Ils doivent préciser le but, le temps et la localité de la recherche, ainsi que l'importance de la collaboration du côté yougoslave. Dans la demande, par conséquent, les moyens financiers et les mesures prises pour tenir en secret toute information stratégique doivent être exprimés.

En tant que particuliers il est interdit aux étrangers de faire des recherches spéléologiques en Yougoslavie. On recommande donc à tous les spéléologues yougoslaves qui seraient témoins de recherches faites sans la collaboration de yougoslaves (et sans permis) de la signaler aux bureaux officiels pour empêcher des recherches non-autorisées. Tous ceux qui ne se conformeront pas à cet acte, aussi bien les particuliers que les organisations spéléologiques, subiront les conséquences dictées par la Loi de la Défense nationale de la République Socialiste Fédérative de Yougoslavie.

Traduction par Dubravka Holjevac

NOVE SPELEOLOŠKE ORGANIZACIJE U SPLITU

Nakon nemilih događaja tijekom 1970. i 1971. godine u Speleološkom odsjeku PD »Mosor« u Splitu, i pošto je siječnja 1972. godine Odsjek rasformiran, svi dotadašnji njegovi članovi istupili su iz Speleološkog odsjeka, iako su i dalje ostali članovi Društva, i osnovali novu samostalnu speleološku organizaciju koju su prozvali Speleološko društvo »Umberto Girometta«. Tijekom 1972. godine to je društvo promijenilo naziv u Speleološko društvo »Spiljar«.

Predsjednik novog društva je jedan od dugogodišnjih speleologa Splita Vicko Dulčić. On je osnovao speleološki aktiv u Dugopolju 1955. godine (kao podružnicu PD »Mosor« iz Splita), speleološki aktiv u Klisu 1959. godine (također kao podružnicu PD »Mosor« u Splitu) i bio pročelnik tih aktiv, a po dolasku u Split bio je i dugogodišnji pročelnik Speleološkog odsjeka PD »Mosor«, sve do siječnja 1972. godine. Mnogo je pridonio osnivanju Speleološkog odsjeka u Planinarskom klubu »Split«. Šteta je velika što se nije moglo naći zadovoljavajuće rješenje nastalom problemu u PD »Mosor« i dugogodišnji entuzijazam i dosad stečeno znanje i iskustvo iskoristiti za rad u planinarskoj speleologiji prema ciljevima i potrebama planinarske organizacije.

Zanimljivo je ovdje napomenuti da sada (1972. godine) u Splitu ima više samostalnih speleoloških grupa bez imena, koje broje troje do šestoro ljudi. Neki članovi tih grupa su i članovi planinarskih društava, ali ih većina nije. Njihov rad, na žalost, nigdje nije registriran.

V. Božić

PROMJENE U SO PD »MOSOR«

U periodu od 1967. do 1971. godine Speleološki odsjek PD »Mosor« u Splitu proživljavao je iz dana u dan sve veće teškoće. Speleološka aktivnost je i dalje postojala, ali je raslo razmimoilaženje između članova Speleološkog odsjeka i članova Uprave Društva, što je dovelo do podizanja tužbi i žalbi da bi konačno završilo na Sudu časti. Ne ulazeći u analizu tog spora, koji ni u kojem slučaju ne služi na čast planinarskoj i speleološkoj organizaciji, svjedoci smo prestanka rada Speleološkog odsjeka. Dana 31. siječnja 1972. godine održana je godišnja skupština Speleološkog odsjeka na kojoj je donesena odluka da Speleološki odsjek prestaje s radom.

V. Božić

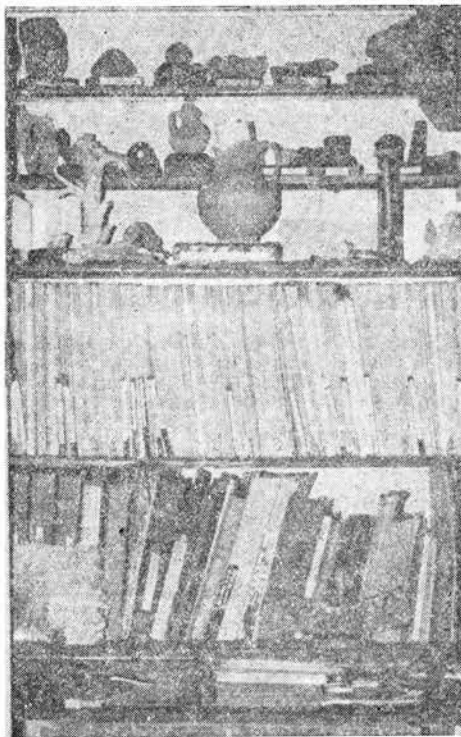
Već nakon prvih speleoloških istraživanja Speleološkog odsjeka PD »Željezničar« 1950. godine, oformljena je i prva poslijeratna speleološka arhiva u okviru Odsjeka. To je bila prva arhiva takve vrste u Hrvatskoj. Zbog nedostatka vlastitih prostorija, dolazilo je do čestih seljenja samog Odsjeka, a time i arhive, uslijed čega je u vremenu od 1955. do 1964. godine bio zagubljen dio dokumentacije (razni pisani podaci, topografski snimci i, u manjoj mjeri, fotografije) mnogih istraženih speleoloških objekata. Od oko 2000 špilja i jama, koliko su ih istražile generacije planinara-speleologa u proteklih petnaest godina aktivnog rada, sačuvalo se u arhivi svega nekoliko stotina fascikla, vezanih uz isti broj istraženih i obrađenih speleoloških objekata našega krša.

Nakon 1964. godine dolazi do značajnog napretka u radu samog Odsjeka. U konačno dobivenim stalnim prostorijama iznad matičnog Društva, okupilo se više mladih članova kako bi uz suradnju starijih i iskusnijih, kao što su S. Smolec i V. Božić, oživili aktivnost Odsjeka. Paralelno s mnogim zahvatima na uređenju speleološke opreme i ostalog inventara, započelo se i s radom na sređivanju speleološke arhive, što će potrajati nekoliko godina. Danas, kada je taj rad priveden kraju, dobiva se jasan uvid u dokumentaciju za blizu tisuću istraženih i obrađenih speleoloških objekata koji su razvrstani na područja obuhvaćena topografskim kartama, sekcijama 1 : 50 000. U posebno izvedenom katastru, koji je svojim jednostavnim i konkretnim sadržajem vrlo pogodan za lako i brzo snalaženje u arhivi, kao i za njeno uređenje, upisani su sljedeći podaci:

- ime ili naziv špilje, odnosno jame,
- gruba lokacija objekta (selo, kanjon, vrh itd.),
- ukupna dužina ili dubina onog dijela objekta koji je topografski snimljen,
- godina kada je obavljano, odnosno završeno speleološko istraživanje i
- inicijali speleološkog odsjeka koji je obavio istraživanje.

Ovaj posljednji podatak uveden je u katastar kada je na čuvanje u arhivu Odsjeka povjerenjeno više stotina fascikla s dokumentacijom o onim speleološkim objektima koje su istražile i obradile i neke druge speleološke grupe, kao što su Speleološko društvo Hrvatske, Speleološki odsjek PD »Platak« iz Rijeke, te zagrebački planinari-speleolozi u ime Komisije za speleologiju PSH.

Sva dokumentacija koja je danas pohranjena u arhivi SO PD »Željezničar«, a koja pru-

ža za najbolji uvid u dvadesetpetogodišnji rad mnogih planinara-speleologa na polju amaterske speleologije u Hrvatskoj, ponovo je sređena i dostupna svakom zainteresiranom speleologu.

Branko Jalžić

NOVI SPELEOLOŠKI ODSJEK U PK »SPLIT«

U mjesecu prosincu 1970. godine osnovan je u Planinarskom klubu »Split« u Splitu Speleološki odsjek. Omladina Kluba je naročiti interes pokazala za stručnu aktivnost u planinarstvu — speleologiju. Članovi Kluba su samoinicijativno sudjelovali u raznim speleološkim aktivnostima Speleološkog odsjeka PD »Mosor« u Splitu, pa su uz članove SO PD »Mosor« upoznali draži speleologije i odlučili osnovati vlastiti speleološki odsjek. Održana je osnivačka skupština (inicijator je bio Omer Rubešić), na kojoj je za pročelnika izabran Goran Gabrić. Odsjek broji osam članova. Datumom početka djelovanja SO PK »Split« članovi smatraju 20. prosinca 1970. godine, kada je organizirano prvo samostalno istraživanje Mihovilovićeve jame u blizini Klisa.

U svega nekoliko mjeseci rada Odsjek je istražio desetak špilja i manjih jama u okolici Klisa i planinarskog doma na Malački. Veliku pomoć Odsjeku pružio je Speleološki odsjek PD »Mosor« dajući mu uvid u speleološku dokumentaciju, posudbom speleološke opreme i stručnim savjetima pročelnika SO PD »Mosor«.

Mladom odsjeku je KS PSH poslala razni pisani materijal: Pravilnik KS PSH, program ispita za dobivanje planinarskog naziva »speleolog«, ispitna pitanja s priložima (speleološki znakovi i drugo), a Speleološki odsjek PD »Željezničar« iz Zagreba poklonio je mladim kolegama raspoložive brojeve časopisa »Speleolog«.

V. Božić

SPELEOLOŠKI TEČAJ U RIJECI

17. rujna do 10. prosinca 1970. godine

Na inicijativu Speleološkog odsjeka PD »Platak« iz Rijeke, koji je dobio veći broj novih članova, održan je početnički speleološki tečaj kako bi novi speleolozi-suradnici stekli dovoljno znanja iz područja speleologije. Polaznicima tečaja priključili su se odmah članovi PD »Kamenjak« i PD »Tuhobić« iz Rijeke i Opatije. Organizaciju tečaja preuzela je Komisija za speleologiju PSH, koja je dala instruktore-predavače i organizirala praktične vježbe u okolici Rijeke i u prodoru Velike Paklenice na Velebitu.

Teoretski dio tečaja, koji je podijeljen prema nastavnom programu KS PSH na četrnaest područja, održavan je u predavaonici Prirodoslovnog muzeja u Rijeci. Održana su slijedeća predavanja:

Ing. Ivan Posarić: O speleologiji općenito — uz dijapozitive;

Ing. Srećko Božičević: Historijat planinarstva i speleologije u SR Hrvatskoj, s osvrtom na Jugoslaviju općenito;

Ing. Srećko Božičević: Geografija i geologija — speleološki oblici i njihov postanak — uz dijapozitive;

Vladimir Lindić: Klima u speleološkim objektima;

Branko Jalžić: Sadašnji oblici života u podzemlju — uz dijapozitive;

Ing. Ivan Posarić: Kultura speleoloških akcija, upotreba, izrada nacрта, demonstracije;

Juraj Posarić: Speleomorfologija i speleodokumentacija — uz dijapozitive;

Juraj Posarić: Organizacija istraživanja i turizam u speleologiji — uz dijapozitive;

Ing. Ivan Posarić: Kultura speleoloških akcija.

Praktični dio tečaja održavan je svake nedjelje u speleološkim objektima i stijenama u okolici Rijeke, gdje su tečajci učili praktične vještine potrebne za speleološka istraživanja.

U Velikoj Paklenici, od 29. XI do 2. XII 1970. godine tečajci su s instruktorima prošli slijedeće gradivo s instruktorom Jurajom Posarićem: tehnika istraživanja; penjanje po ljestvama; operacije s užetom; oprema i upotreba zajedničke i osobne speleološke opreme; s instruktorom Brankom Jendrašićem speleofotografiju, snimanje u pećini Manita peć i s instruktorom Vladimirom Lindićem crtanje nacрта u pećini Manita peć.

U sklopu tečaja sudionici su posjetili Postojnsku jamu gdje su vidjeli uvjete za uređenje turističkog objekta (15. studenoga).

Dana 5. i 6. prosinca članovi Stanice GSS iz Rijeke održali su sudionicima tečaja predavanja i demonstracije prve pomoći, te o spasavanju i opasnostima u speleološkim objektima.

Dana 10. prosinca održana je provjera znanja. Zaključeno je da su polaznici zadovoljili i dobili su naziv speleolog-pripravnik. Komisiju su sačinjavali ing. Ivan Posarić, ing. Vladimir Božić i ing. Ivica Kruhac.

Juraj Posarić

